

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/61/2019
Identifikačné číslo spisu: 4017200431
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4017200431.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobkyne: MUDr. L. B., narodená XX. G. XXXX, bytom K. XXX/X, P., zastúpená: Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., IČO: 47 238 232, Dobšinského 12, Bratislava - Staré Mesto, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 17. mája 2017, číslo 32460-3/2017-BA, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 4. februára 2019, č.k. 44Sa/29/2017-98, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sa/29/2017-98 zo dňa 4. februára 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Kasačnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie krajského súdu

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom zo 4. februára 2019, č. k. 44Sa/29/2017-98 podľa § 191 ods. 1 písm. c) a g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej zo 17. mája 2017, číslo 32460-3/2017-BA (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“) a podľa § 191 ods. 4 SSP vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Druhostupňovým rozhodnutím žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobkyne proti prvostupňovému správne rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Galanta z 27. januára 2017, číslo: 700-0600003717-GC09/17 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a prvostupňové správne rozhodnutie potvrdila. Predmetným rozhodnutím prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že žalobkyňa, ako samostatne zárobkovo činná osoba, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal najmä v intenciách § 5, § 21 ods. 1 a 4, § 184 a § 185 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom čase a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení Prvej hlavy Tretej časti SSP upravujúcej všeobecnú správnu žalobu dospel k záveru, že je potrebné druhostupňové rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť žalovanej na ďalšie konanie.

3. Krajský súd skutkové okolnosti, z ktorých vychádzal odôvodňujúc svoje rozhodnutie, zhrnul v úvodnej časti kasačnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, pričom za rozhodné považoval najmä nasledovné: Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Galanta (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) rozhodla, že žalobkyni, ako samostatne zárobkovo činnnej osobe, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008. Prvostupňový správny orgán svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z údajov, ktoré mu poskytla Slovenská lekárska komora, bolo zistené, že žalobkyňa má po dátume 31. august 2008 platnú licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A. Keďže bola žalobkyňa po 31. auguste 2008 naďalej držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a na základe údajov, ktoré prvostupňovému správnenému orgánu poskytlo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, bolo zistené, že príjem žalobkyne z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti za rok 2007 bol vyšší ako zákonom stanovená hranica 97.200,- Sk, dospel prvostupňový správny orgán k záveru, že žalobkyni dňa 31. augusta 2008 nezaniklo povinné nemocenské ani povinné dôchodkové poistenie. Proti prvostupňovému rozhodnutiu sa žalobkyňa odvolala, o odvolaní rozhodla žalovaná druhostupňovým rozhodnutím tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie. Žalovaná vo svojom rozhodnutí dôvodila, že napriek tomu, že žalobkyni bolo rozhodnutie Trnavského samosprávneho kraja č. j. TA/2005/188 o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie zrušené dňom 31. augusta 2008 rozhodnutím Trnavského samosprávneho kraja č. j. TA/2008/1103, mala žalobkyňa na účely sociálneho poistenia právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby aj po 31. auguste 2008, pretože mala naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov (licencia typu A), na základe ktorej bola oprávnená vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť aj po 31. auguste 2008. Žalovaná ďalej dôvodila, že podľa údajov Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky príjem žalobkyne zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2007 presiahol zákonom stanovenú sumu, na základe čoho bola žalobkyňa v období, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou.

4. Žalobkyňa napadla druhostupňové rozhodnutie správnu žalobou, ktorú v podstatnom odôvodnila nasledovne. Uviedla, že keďže k 31. augustu 2008 zrušila povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a požiadala o zrušenie registrácie pre daň z príjmu, zaniklo jej postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. V súvislosti s licenciou L1A uviedla, že túto licenciu nikdy nevyužívala, a to ani pred 31. augustom 2008 a na predmetnú licenciu nemala nikdy žiaden príjem. Namietala ďalej, že z výroku prvostupňového rozhodnutia nie je zrejmé, na základe ktorého právneho predpisu Sociálna poisťovňa rozhodla tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia.

5. Krajský súd v odôvodnení svojho kasačnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia uviedol, že súhlasí s argumentáciou žalovanej, že licencia L1A je potrebná na výkon zdravotníckej praxe u iného poskytovateľa zdravotníckej starostlivosti, ktorý má povolenie a považuje sa za oprávnenie, na základe ktorého bola žalobkyňa oprávnená vykonávať zárobkovú činnosť. Zároveň však uviedol, že vznik povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby vždy závisel a závisí od dosiahnutých príjmov v rozhodnom období. Túto úvahu následne reflektoval na prejednávanej vec tak, že dospel k záveru, že „... pokiaľ aj žalobkyňa mala vydanú licenciu L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ktorá jej podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení účinného do 31.12.2010 bez ďalšieho zakladala status SZČO, účasť na sociálnom poistení jej toto oprávnenie zakladať nemohlo, a to z dôvodu, že týmto oprávnením (licenciou L1A) nevykonávala zárobkovú činnosť. Inak povedané nemala z neho príjem, ktorý by sa na účely povinného nemocenského a dôchodkového poistenia posudzoval podľa § 21 ods. 1.“ Krajský súd uzavrel, že „... vychádzajúc z citovaných rozhodnutí ústavného súdu sa priklonil k teleologickému výkladu citovaných ustanovení § 5 písm. c) a

§ 21 ods. 1 a 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení a vyhodnotil právne posúdenie veci žalovanou za formálne a neudržateľné, pretože sa tým, podľa názoru správneho súdu, potiera samotný účel zákona o sociálnom poistení, ktorým je viazať účasť na sociálnom poistení na určitý dosiahnutý príjem zo zárobkovej činnosti.“. Krajský súd, s odkazom na vyššie uvedené, druhostupňové rozhodnutie podľa § 191 ods. 1 písm. c) a g) SSP zrušil a vec vrátil žalovanej podľa § 191 ods. 4 SSP na ďalšie konanie. Úspešnej žalobkyni priznal podľa § 167 ods. 1 SSP náhradu trov konania v celom rozsahu.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

6. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná kasačnú sťažnosť. Žalovaná vymedzila kasačný dôvod v úvode kasačnej sťažnosti slovami „Proti rozsudku Krajského súdu podáva žalovaná túto kasačnú sťažnosť z dôvodu uvedeného v § 440 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.“.

7. Žalovaná uviedla, že právne posúdenie veci krajským súdom považuje za nesprávne. Dôvodila, že trvá na tom, že „... zákon o sociálnom poistení upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby ako „jedno poistenie“ a nie ako niekoľko od seba nezávislých sociálnych poistení. Poukazujeme na to, že pri posudzovaní vzniku, resp. trvania povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nie je rozhodujúce na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti dosiahla samostatne zárobkovo činná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia, dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov ...“. Svoju argumentáciu podporila odkazom na rozhodovaciu činnosť označených súdov (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 27Sa/3/2017 z 15. augusta 2017; rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 25Sa/2/2017 z 9. mája 2017; rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 25Sa/1/2017 z 9. mája 2017; rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 14Sa/11/2017 z 19. decembra 2017 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžsk/16/2018 z 26. septembra 2018) a následne uzavrela, že „... je povinná aplikovať právne normy tak, aby pri vydávaní tzv. individuálnych právnych aktov nevznikali neopodstatnené rozdiely v skutkovo obdobných, resp. zhodných prípadoch.“. Poukázala na posudzovanie právneho postavenia advokátov, stavebných inžinierov a architektov. Žalovaná navrhla, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním z 26. apríla 2019, v ktorom, okrem iného, konštatovala, že Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej práce oprávňuje držiteľa na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov, avšak licencia nezakladá štatút samostatne zárobkovo činnnej osoby. Sociálna poisťovňa sa vôbec nezaoberala ustanoveniami zák. č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve v znení neskorších predpisov. Žalobca nikdy nevykonával samostatnú zdravotnícku prax v povolani lekárov na základe licencie Slovenskej lekárskej komory na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.“. V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/33/2017 z 19. februára 2019, z ktorého, podľa žalobkyne, vyplýva, že „... za účelom vzniku alebo zániku povinného poistenia je potrebné posudzovať príjmy výlučne vo vzťahu k licenci na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.“. Žalobkyňa žiadala, aby kasačný súd, z dôvodov ňou uvádzaných, zamietol.

9. Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti bolo doručené žalovanej dňa 14. mája 2019 na vedomie.

III.

Posúdenie kasačnej sťažnosti

10. Na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov od 1. augusta 2021 prešiel výkon súdnictva z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu. Podľa § 11 písm. h) SSP rozhoduje najvyšší správny súd o kasačných sťažnostiach. Z vyššie citovaného vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých „živých“ právnych veciach, t. j. veciach, ktoré neboli právoplatne skončené na najvyššom súde k 1. augustu 2021 v agende správneho súdnictva, v ktorých veciach bude ako súd kasačný, konať a rozhodovať najvyšší správny súd.

11. Najvyšší správny súd ako kasačný súd podľa § 438 ods. 2 SSP preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalovanej je potrebné vyhovieť. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej (ktoré sú podrobnejšie opísané v bodoch 3 až 5 vyššie) a právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom čase kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobkyni, ako samostatne zárobkovo činnou osobou, zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008. Rozhodným pre zodpovedanie spornej otázky je potom posúdenie jednak charakteru tzv. licencie L1A a zároveň posúdenie splnenia podmienky kvalifikovanej výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou) žalobkyne v relevantnom čase.

12. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a konaním im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov, ako i právneho záveru Veľkého senátu formulovaného v jeho rozhodnutí sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť z nasledovných dôvodov.

13. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnou osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 (ďalej len „rozsudok 1Vs/3/2019“). Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. novembra 2021.

14. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnou osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].“

15. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou LIC. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)]. Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č.

578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciu L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

16. Veľký senát sa stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti), bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

17. Veľký senát sa stotožnil s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolenia udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenská lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením

lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licenciu L1C - licenciu na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadava aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Ak sa lekár ako fyzická osoba - podnikateľ, rozhodne zmeniť spôsob svojho podnikania a založiť si napr. spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia ako právnická osoba, na získanie povolenia podľa § 12 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. musí mať táto právnická osoba určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.], teda s tzv. licenciou L1C. Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činností, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

18. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uviedol nasledovne: „Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

19. Veľký senát najvyššieho súdu v rozsudku č. k. 1Vs/3/2019 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1, 3, § 227 ods. 2, písm. a/, § 228 ods. 1, 2, 3, 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, konštatoval: „Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takého poistenia.“ V tejto súvislosti považoval Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho

zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

20. Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z. Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

21. Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

22. Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z., Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

23. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi: (i) podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo (ii) podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31. decembra 2010 vždy dňom zániku licencie, alebo (iii) odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.

24. Ústavný súd v uznesení, č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. novembra 2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu 1Vs/3/2019 konštatoval: „Podľa názoru ústavného

súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.“. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiti“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný. Ústavný súd opäť pripomenul, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018). Zdôraznil, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarcia s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počítajú, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať, a naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný. Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

25. Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu je pre súdy záväzné.

26. Najvyšší správny súd v bode 11 vyššie vymedzil dve oblasti, ktorých posúdenie je zásadné pre rozhodnutie vo veci (posúdenie charakteru tzv. licencie L1A a zároveň posúdenie splnenia podmienky kvalifikovanej výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti žalobkyne v relevantnom čase). Keďže prvá oblasť (posúdenie charakteru licencie L1A) korešponduje právnym otázkam, ktorými sa veľký senát správneho kolégia najvyššieho súdu vo svojom rozhodnutí (1Vs/3/2019) dôsledne zaoberal, kasačný súd na tieto argumenty už duplicitne v podrobnostiach nereflektoval a považoval ich za zodpovedané práve poukazom na uvedenie relevantných častí rozhodnutia veľkého senátu v odôvodnení tohto rozhodnutia.

27. Čo sa týka druhej oblasti (posúdenie splnenia podmienky kvalifikovanej výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti žalobkyne v relevantnom čase), najvyšší správny súd uvádza, že v konaní nebolo sporným, že príjem žalobkyne z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2007 bol vo výške 3 265 955,00 Sk (108 409,84 Eur), išlo teda o sumu

vyššiu ako zákonom stanovená hranica 97 200,00 Sk (3 226,45 Eur). Uvedený príjem je nutné považovať za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov). Keďže ide vždy o príjem SZČO, nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa § 5 písm. a), príp. písm. b) alebo d) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010.

28. Z dôvodov uvedených vyššie kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 44Sa/29/2017-98 zo dňa 4. februára 2019 podľa § 462 ods. 1 SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom krajský súd, súc viazaný vyššie uvedeným právnym názorom, rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

29. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte jednomyseľne - pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.